

Statsrådsberedningen
Kansliet för samordning av EU-frågor

Informellt videomöte med Allmänna rådets medlemmar den 17 november 2020

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen

Aktuella frågor

2. Förberedelser inför Europeiska rådet den 10–11 december 2020: Utkast kommenterad dagordning

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Vid mötet kommer ett utkast till kommenterad dagordning inför Europeiska rådets (ER) möte den 10–11 december att behandlas. Dagordningen har ännu inte delgivits medlemsstaterna. På basis av tidigare uppgifter kan ER väntas behandla EU:s klimatmål, covid-19, handelsfrågor, Afrika och södra grannskapet.

Förslag till svensk ståndpunkt

Den kommenterade dagordningen har ännu inte delgivits medlemsstaterna.

3. Den årliga rättsstatdialogen – landspecifik diskussion

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Den årliga rättsstatdialogen kommer att äga rum inom den ram som fastställdes i Allmänna rådets slutsatser från den 16 december 2014 – men nu på ett mer strukturerat sätt uppdelat i en horisontell och flera landspecifika diskussioner (se närmare ordförandeskapets not 11094/20 från den 28 september).

Vid det informella videomötet i Allmänna rådet den 17 november kommer de fem första landspecifika diskussionerna att äga rum med Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark och Estland. Dessa diskussioner kommer att basera sig på den inledande sammanfattningen i respektive landkapitel i kommissionens årliga rapport om situationen på rättsstatsområdet. Kommissionen har i denna rapport granskat fyra områden; de nationella rättssystemen, åtgärder mot korruption, situationen för media samt ”kontroll och balans” i det institutionella systemet.

Förslag till svensk ståndpunkt

Landkapiteln som innehåller kommissionens specifika bedömningar av rättsstatsutvecklingen inom varje medlemsstat visar på att det finns utmaningar som kräver uppmärksamhet. Det gäller inte bara i ett eller två länder – rapporten visar att det finns anledning att diskutera och utbyta erfarenheter om utvecklingen i samtliga medlemsstater. Den visar också hur nödvändigt det är att arbeta vidare med att stärka respekten för rättsstatens principer, inklusive det som nu görs för att få in en konditionalitetsmekanism i EU-budgeten. Vid de första landspecifika diskussionerna avser regeringen bidra till förtrolig atmosfär som möjliggör konstruktiva diskussioner och särskilt lyfta fram betydelsen av ett oberoende domstolsväsende, arbetet mot korruption samt fria medier och skydd för journalister. Regeringen avser att dela med sig av exempel på svenska erfarenheter och åtgärder inom dessa områden.

4. Utvidgningen – anslutningsförhandlingar med republiken Nordmakedonien

Diskussionspunkt

Punkt 4 och 5 redogörs för i gemensam text nedan.

5. Utvidgningen – anslutningsförhandlingar med Republiken Albanien

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Allmänna rådet kommer att få information från ordförandeskapet om förhandlingsramverken för EU-anslutningsförhandlingarna med Albanien och Nordmakedonien, de EU-interna procedurerna för förhandlingarna, samt inledningsanförandena för de första mellanstatliga regeringskonferenserna med Albanien och Nordmakedonien när förhandlingarna inleds.

Beslut om att inleda förhandlingar om EU-anslutningsförhandlingar med Albanien och Nordmakedonien fattades av Allmänna rådet den 25 mars. Europeiska rådet ställde sig bakom detta den 27 mars.

Förhandlingsramverken, med principer för förhandlingarna och krav på vad länderna måste uppnå för att få bli medlemmar, bygger på EU:s reviderade utvidgningsmetod som godkändes av Allmänna rådet den 25 mars. EU-närmandeprocessen ska i och med detta bli mer förutsägbar och trovärdig. Större vikt ska fästas vid objektiva kriterier. Förhandlingarna ska vara tydligare villkorade och det ska finnas möjlighet att bromsa och avbryta dem. Samtidigt ska betydande reformframsteg kunna belönas. Den politiska styrningen av processerna ska stärkas. Framsteg när det gäller grundläggande reformer om rättsstatens principer, demokrati och ekonomi ska i högre grad styra förhandlingstakten. Beslut om att bromsa eller avbryta förhandlingarna ska kunna fattas med förenklade beslutsformer, inklusive omvänd kvalificerad majoritet (att det ska krävas att mer än hälften av medlemsländerna motsätter sig ett sådant beslut).

De EU-interna procedurerna fastställer bland annat hur och när rapportering om förhandlingarna ska genomföras, hur EU:s gemensamma positioner ska fastställas och vilka institutioner som företräder EU i de olika stegen i processerna.

Inledningsanförandena för förhandlingarna ska användas vid de första mellanstatliga regeringskonferenserna vid förhandlingsstart för Nordmakedonien och Albanien.

Förhandlingar om dokumenten pågår i rådet och överenskommelse har ännu inte nåtts.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen anser att det är centralt att kandidatländerna genomför nödvändiga reformer och möter de krav som ställs för ett medlemskap i EU. Möjligheten att på sikt bli medlem är viktig, inte minst som en drivkraft för fortsatt reformarbete på västra Balkan. En nära relation med länderna på västra Balkan är viktig för vår gemensamma säkerhet och ekonomi.

Regeringen verkar för att svenska prioriteringar såsom rättsstatsfrågor, konditionalitet och framsteg på egna meriter får en framträdande plats. Förhandlingsramverken ska införliva EU-kommissionens förnyade metodologi och den utökade betydelse som fästs vid grundläggande reformer, förstärkt positiv och negativ konditionalitet, reversibilitet samt att förhandlingar ska föras framåt på basis av kandidatländernas egna meriter, efter objektiva kriterier.

Regeringen anser att möjligheterna att fatta beslut om korrigerande åtgärder i förhållande till förhandlingarna genom förenklade beslutsformer vid stagnation eller tillbakagång i reformprocesserna bör värnas. Regeringen verkar för att dessa beslutsformer ska innebära omvänd kvalificerad majoritet, vilket innebär att det ska krävas att mer än hälften av medlemsländerna motsätter sig ett sådant beslut.

Det är viktigt att förhandlingarna inte medför budgetära konsekvenser för EU-budgeten eller medlemsstaternas nationella statsbudgetar.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Utvidgningsprocessen behandlades i EU-nämnden inför Allmänna rådet den 25 februari, där kommissionens meddelande om en förnyad utvidgningsprocess presenterades. Den behandlades även inför Allmänna rådet den 25 mars, där rådslutsatser om den reviderade utvidgningsmetoden antogs och beslut togs om förhandlingsstart för Nordmakedonien och Albanien. Sr Linde gav information om utvidgningsfrågorna i utrikesutskottet den 19 mars.

6. EU:s fleråriga budgetram (MFF)

Informationspunkt

Förslagets innehåll

Den 17–21 juli enades Europeiska rådet om en politisk uppgörelse om nästa fleråriga budgetram. Därefter presenterade ordförandeskapet reviderade förslag för de olika rättsakterna med koppling till EU:s budgetram, det vill säga den fleråriga budgetramsförordningen, egna medels-beslutet, förordningen om återhämtningsinstrumentet och villkorlighetsordning för skydd av unionens budget samt det interinstitutionella avtalet. Ordförandeskapet har inlett trilogförhandlingar med Europaparlamentet om de olika rättsakterna och avser återrapportera till allmänna rådet om hur dessa diskussioner går.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan har behandlats i Riksdagen ett stort antal gånger sedan förslagen presenterades första gången i maj 2018. Kommissionens reviderade förslag har behandlats i EU-nämnden den 5 juni inför informella Ekofin den 9 juni. Överläggning med finansutskottet ägde rum den 4 juni. Den ekonomiska reaktionen på covid-19 har behandlats vid flera tillfällen i EU-nämnden. Finansutskottet har informerats om frågor kopplade till EU:s ekonomiska reaktion på covid-19, senast den 12 maj. Senast behandlades frågan i EU-nämnden den 9 oktober inför Allmänna rådet den 13 oktober 2020.

7. Kampen mot antisemitism

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Diskussion inom ramen för det av ordförandeskapet angivna temat kampen mot antisemitism.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar diskussionen. Regeringen anser att arbetet mot rasism och liknande former av fientlighet, inklusive antisemitism, är angeläget.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan var uppe i EUN den 2 oktober inför ministerrådsmötet för Rättsliga och inrikes frågor den 8–9 oktober 2020.

8. Lagstiftningsplanering inkl. Kommissionens arbetsprogram för 2021

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Vid det informella videomötet i Allmänna rådet den 17 november presenterar kommissionen sitt arbetsprogram för 2021. Därefter väntas en diskussion som avser att bli rådets bidrag till den gemensamma förklaringen där de tre institutionerna rådet, Europaparlamentet och kommissionen enas om de viktigaste lagstiftningsprioriteringarna under året.

Kommissionens arbetsprogram för 2021 innehåller 44 nya initiativ, 50 prioriterade pågående förslag, 14 förslag som dras tillbaka och 41 förslag som ingår i s.k. REFIT-åtgärder. Programmet är det andra som presenterats av den sittande kommissionen. Arbetsprogrammet bygger på ordförande Ursula von der Leyens sex politiska riktlinjer och följer hennes första tal om tillståndet i unionen.

Förslag till svensk ståndpunkt

Covid-19 pandemin har tydligt visat vikten av samarbete inom EU. Regeringen anser att det är viktigt att det fortsatta arbetet med att begränsa spridning av covid-19 vilar på vetenskaplig grund och att åtgärderna är effektiva, proportionerliga, går att genomföra i praktiken och beaktar ett effektivt och välavvägt användande av resurser i detta extraordinära läge.

För EU:s återhämtning anser regeringen att det är särskilt viktigt att kommissionen säkerställer den inre marknadens funktion och främjar handel samt att återhämtningen är hållbar.

När det gäller initiativ som ligger inom ramen för den europeiska gröna given ser regeringen positivt på den stora satsning som görs på miljö och klimatfrågorna. Det är även välkommet att EU har en hög ambition gällande de digitala frågorna med konkreta mål för 2030. I det industripolitiska arbetet vill regeringen verka för att EU:s konkurrenskraft stärks genom öppen handel, en väl fungerande inre marknad och fokus på grön och digital omställning. Beträffande handlingsplanen för genomförandet av pelaren för sociala rättigheter, vars syfte är att främja positiv utveckling i medlemsstaterna och uppåtgående social konvergens inom EU, är det främst genom den europeiska terminen som pelaren bör genomföras och nationell kompetens respekteras. Regeringen delar kommissionens bild om vikten av en regelbaserad världsordning och globalt och multilateralt samarbete. EU ska vara en stark röst för fred, demokrati och mänskliga rättigheter, inte minst för att motverka antidemokratiska krafter.

Det är även angeläget att kommissionen genomför arbetsprogrammet genom välgrundade konsekvensanalyser och att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra arbetet. Kommissionen bör fortsatt ta sin roll som fördragets väktare på allvar, inte minst i arbetet med att stärka respekten för rättsstatens principer i EU.

Varje enskilt initiativ som presenteras måste bedömas och beredas på sina egna meriter när förslagen väl lagts. Regeringen kommer därför att få anledning att återkomma till Riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

Vid Allmänna rådet i december väntas rådet att besluta om den gemensamma förklaringen som de tre institutionerna skriver under.

9. Europeiska terminen 2021 – vägkartan

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Det nuvarande tyska och inkommande portugisiska ordförandeskapet förväntas presentera en planeringsöversikt (färdplan) för den europeiska terminen 2021. Färdplanen har ännu inte delgivits medlemsstaterna. Utifrån att KOM nu lägger stort fokus på återhämtning från den kris som covid-19 fört med sig kommer terminsförfarandet för 2021 tillfälligt att se annorlunda ut jämfört med tidigare år. Med anledning av detta presenterades den årliga hållbara tillväxtstrategin redan den 17 september. I strategin uppmanas medlemsstaterna att integrera sin plan för genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens (återhämtningsplanen) i det nationella reformprogrammet, och landrapporterna som vanligtvis presenteras under tidig vår kommer att ersättas av kommissionens bedömning av dessa. Även de landspecifika rekommendationerna utgår i årets termin, och KOM kommer istället att fokusera på medlemsstaternas återhämtningsplaner.

Den europeiska terminen är det ramverk inom EU som syftar till att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av medlemsstaternas åtgärder inom ramen för EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi (Europa 2020), stabilitets- och tillväxtpakten samt förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser.

Regeringens ståndpunkt

Regeringen välkomnar presentationen av färdplanen för 2021 års planeringstermin, som i år skiljer sig åt från det sedvanliga terminsförfarandet. Regeringen stödjer de förändringar som planeras inom ramen för den europeiska terminen 2021, men anser att dessa ska vara tillfälliga eftersom återhämtningsfaciliteten är temporär. Det är bra att den finanspolitiska övervakningen och övervakningen av makroekonomiska obalanser fortskrider. Regeringen anser vidare att multilaterala granskningar inom terminen bör utföras i den mån det är möjligt. Därtill bedömer regeringen att det är viktigt att även framgent upprätthålla en samordnad och ändamålsenlig process för den europeiska terminen.

Det är viktigt att den europeiska terminen bidrar till nödvändiga reformer och offentliga investeringar som främjar långsiktigt hållbar och inkluderande ekonomisk tillväxt och den gröna och digitala omställningen. En utgångspunkt för regeringen i den europeiska terminen är att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna även fortsättningsvis respekteras.

10. Övriga frågor

-